

Život učiteľa nie je prechádzkou

Viera Žbirková

Stalo sa už tradíciou, že pri významných životných jubileách ľudí nám blízkych, skladáme hold vďaka k ich pracovitému životu a dielu. V tejto vzácnej chvíli si netrúfam vyčerpávajúco zhodnotiť dielo Leopolda Mazáča. Chcem však skromne prispieť niekoľkými myšlienkami.

Podľa mňa sa L. Mazáč natrvalo zapísal do dejín českého elementárneho školstva i dejín pedagogiky. Počas svojho života vytvoril obdivuhodný projekt. Prežil svoj život v škole, v práci pre deti, študentov a občanov Doubravníku, Moravy, ale i pre nás Slovákov.

Je to on, ktorý mal i má vždy pre človeka pekné a úprimné slovo. Svojím presvedčením o zmysluplnosti činnnej pracovnej výchovy detí, o hodnotách učiteľského povolania pri každej príležitosti, zvlášť na seminároch povzbudzoval a radil učiteľom ako sa pripraviť na úskalia pedagogickej praxe, zvlášť na dedinských školách. „Život nie je prechádzkou,“¹ napísal na adresu učiteľa v jednom príspevku. Tu i v ďalších prednáškach a referátoch rád citoval T. G. Masaryka. Opieral sa o jeho „Ídei humanitní“, ciele národné, historické a o Masarykov program český.

„Měj úctu k duši svého dítěte. Pamatuj na generace budoucí!“² Osobný prínos pána Mazáča pre naplnenie tohto ciela bol nemalý. Vyviedol z vlastnej výchovnej praxe riaditeľa školy, ale i z teoretického zovšeobecňovania odkazu Jána Ámosa Komenského, výchovných problémov, na ktoré by sa malo nadväzovať v praxi i dnes na Slovensku.

Pán Leopold Mazáč vynaložil pri tvorbe svojich referátov a článkov mnoho úsilia, aby zaujal poslucháčov. Vlastnými výskumami, empirickými skúsenosťami a argumentami vždy podložil svoje tvrdenia. Na konferenciách v Pěerove, Uherskom Brode, či Prahe som bola toho svedkom. Kolegom ochotne odovzdával svoje skúsenosti i z obdobia svojho štúdia na Učiteľskom ústave v Modre. Už ako študent sa nadchol pre myšlienky reformného pedagogického hnutia. Na Slovensku ich reprezentovali učitelia z Trnavy, Malaciek, Majcichova, Levár, Bratislavy, Bánoviec nad Bebravou i Prešova.

Študenti z Učiteľského ústavu v Modre sa bližšie zoznámovali s prácou Michala Kópčana³ vo vzorovej pokusnej škole v Majcichove. Záznamy v školskej kronike⁴ svedčia o výbornej spolupráci koncom dvadsiatych a tridsiatych rokov. L. Mazáč svoje osobné a profesionálne názory k českému učiteľovi, ale i k nášmu slovenskému ľudu, k prírode a k svojim bývalým učiteľom v Modre presadzoval otvorene, aj za cenu osobných nevýhod.

Podľa mňa, literárne pedagogické nadanie pána Mazáča sa v maximálnej miere uplatnilo pri prípravách a organizácii osláv 400. výročia narodení

J. Á. Komenského. Je záslužné, že sa náš jubilant sústredil na život a pedagogický odkaz učiteľa národov. Pojednania a interpretácie „Labyrint sveta a ráj srdce“ patria pri stretnutiach s pánom Mazáčom medzi vzácne okamihy.

Mimoriadne ma dojalo, keď v roku 1991 na kolokviu „Učiteľé — šíriteľé myšlienek Jana Ámose Komenského“ pán Mazáč vo svojom príspevku sa verejne pred účastníkmi rokovania prihovril, okrem iného, i mojim 40 študentom z Vysokej školy pedagogickej v Nitre. Študenti odboru pedagogika v rámci exkurzie do Přerova sa zúčastnili celodenného rokovania. Posúďte ako ich pán Mazáč oslovil:

„Zejména vám, mladí přátelé z Pedagogické fakulty v Nitře, přeji, abyste studiem díla Komenského získali nejen zkušenosti, které se vám postaví v cestu. Abyste nemuseli vzdorovat takovým vichřicím, jaké Komenským celý život zmítaly, abyste neklesli na mysl, když vám bude někdo vaše zasloužené úspěchy závidět, abyste dovedli i odpouštět, jak to dokázal Komenský, abyste měli dosti síly, schopnosti a odvahy posuzovat spravedlivě všechno, co se kolem vás děje, abyste si vážili svého mládí a měli štěstí najít dobrého přítele a učitele jako oporu pro vaši práci ve škole i osobním životě, aby z vás byli dobří učitelé a vychovatelé, jak to navrhoval Komenský, a mohli si říci při pohledu zpět, že jste prožili svůj život pěkně a užitečně jako nositelé vzájemnosti Čechů a Slováků.“⁵

Uvedené slová boli dokladom hlbokého a precízneho záujmu pedagóga o učiteľskú profesiu. Myšlienky vyjadrujú obdiv i potrebu štúdia odkazu J. Á. Komenského, ale i citovej výchovy, lásky k dieťaťu, k rodine, lásky k pôde, prírode a ľuďom vôbec. Odozva študentov bola veľká.

Dopisovali sme si s pánom Mazáčom a štyria študenti si za tému diplomovej práce vybrali rozbor učiteľského odkazu Jána Ámosa Komenského. Emil Pribil, dnes už učiteľ na Záhorí, spracoval video o cestách J. Á. Komenského na západnom Slovensku. K zborníku z přerovského podujatia sa rada vraciam. Na katedre pedagogiky PF, dnes už Univerzity Konštantína Filozofa, ho využívame na seminároch z dejín slovenskej a českej pedagogiky.

Protože v únoru 1997 oslavil tento pozoruhodný člověk a pedagog 95. narozeniny, přeje mu redakce dobré zdraví, spokojenost, štěstí a pohodu v kruhu jeho nejmilejších.

Poznámky

1. Mazáč, L.: Co bych přál naši pedagogice a učitelstvu. In: Učitelé — šířitelé myšlenek Jana Ámosa Komenského. Okresní vlastivědné muzeum J. Á. Komenského, Přerov 1992, s. 83.
2. Masaryk, T. G.: Ideály humanitní. Melantrich, Praha 1990, s. 8.
3. Správa rím. kat. ľudovej školy v Majcichove v r. 1923–1947 F. Musila, dlhoročný priekopník činnjej školy a moderných prúdov. Spolupracovník pokusných škôl.
4. Školská kronika rím. kat. ľudovej školy. 11. zv. In: ZŠ Majcichovo. Galanta.
5. Mazáč, L.: c. d., s. 84.